Mecklenburg-Vorpommern: AfD wint, SPD aan zet

Achtergrond - 25 september 2026 - Auteurs: Lynn Stroo, Marja Verburg, Wiebke Pittlik

Na de winst in Saksen-Anhalt begin september, volgde voor de uiterst rechtse AfD op 20 september een verkiezingszege in Mecklenburg-Voorpommeren, in het noordoosten van Duitsland. Toch is de SPD aan zet om een coalitie te vormen in de deelstaat en zal Manuela Schwesig (SPD) waarschijnlijk weer deelstaatpremier worden. De CDU haalde een historische nederlaag en keert niet terug in het deelstaatparlement.

De AfD krijgt 32 van de 71 zetels in het nieuwe deelstaatparlement. Maar geen van de andere partijen wil met de AfD samenwerken dus een meerderheidsregering met AfD zit er niet in. De SPD komt op 29 zetels en Die Linke en de Groenen krijgen er allebei 5. De SPD regeerde de afgelopen jaren met Die Linke, maar die twee partijen hebben samen geen meerderheid meer. Ze hebben een derde coalitiepartner nodig: de Groenen.

Met een rood-rood-groene regering is de AfD de enige partij in de oppositie. Ze heeft meer dan eenderde van de zetels en daarmee een *Sperrminorität*: ze kan wetgeving tegenhouden waarvoor een tweederde meerderheid is vereist. Ook is de AfD-fractie groot genoeg om onderzoekscommissies in te stellen en bewindslieden naar het parlement te roepen.

De verkiezingsstrijd in Mecklenburg-Voorpommern leek lang een gelopen koers voor de AfD: tot begin september stond de uiterst rechtse partij in de peilingen ver bovenaan. Het verschil met nummer twee, de sociaaldemocratische SPD, was 8 tot 10 procent. Maar in de laatste weken maakten de sociaaldemocraten met de populaire minister-president Manueal Schwesig een inhaalslag. Ze wist veel kiezers van het democratische midden naar zich toe te trekken. In een van de laatste peilingen voor de verkiezingen stond de SPD zelfs boven de AfD. Uiteindelijk haalde Schwesigs partij 35,5 procent van de stemmen, nog geen 3 procent minder dan de AfD.

Mecklenburg-Voorpommern beleefde de afgelopen weken een van de meest gepolariseerde verkiezingscampagnes uit haar geschiedenis. De radicale veranderingen die de AfD voor ogen heeft, staan haaks op de stabiliteit en de

continuïteit die Schwesig en haar SPD beloofden. Schwesig - tot de oorlog in Oekraïne een uitgesproken voorstander van samenwerking met Rusland - presenteerde zichzelf als de '*Frau gegen blau*', de vrouw tegen het blauw van de pro-Russische AfD. De verhitte campagnestrijd bracht veel kiezers naar de stembus: 78,1 procent van de stemgerechtigden. Bij de verkiezingen in 2021 was dat nog 70,8 procent.

In de deelstaat mocht iedereen van 16 jaar en ouder stemmen. Uit de uitslag blijkt dat jongeren vooral op de politieke flanken hebben gestemd: op de AfD 36 procent en op Die Linke 21 procent. De AfD heeft overigens in alle leeftijdscategorieën veel stemmen gekregen. Mensen tussen de 45 en 59 jaar stemden het meest op die partij: 47 procent.

Hoewel de SPD dus flink wat kiezers bij andere partijen weg wist te halen, verloor ze er ook veel - en vooral aan de AfD: 48.000 SPD-aanhangers stemden afgelopen zondag op de uiterst rechtse partij, blijkt uit onderzoek naar het kiezersgedrag van infratest dimap voor de ARD.

Rusland

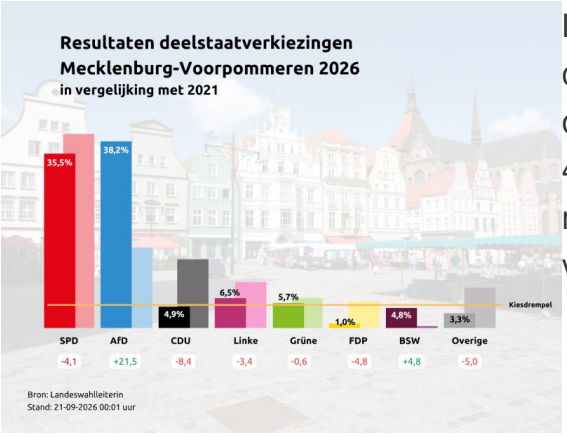

Dat heeft mede te maken met hoe een deel van de kiezers kijkt naar de Duitse houding ten opzichte van Rusland. Van de SPD-aanhang zei 47 procent het storend te vinden dat SPD-minister-president Schwesig zo duidelijk de kant van Oekraïne heeft gekozen.

Voor de Russische inval in Oekraïne was Schwesig een groot pleitbezorger van Nord Stream 2, de uitbreiding van de pijpleiding die Russisch gas via de Oostzee naar Duitsland bracht. Nord Stream kwam in haar deelstaat aan land. Ook toen internationaal en binnen Duitsland steeds meer kritiek op Nord Stream 2 kwam, bleef de deelstaatpremier zich voor het project inzetten. Ze tuigde zelfs een schimmige stichting op om zonodig Amerikaanse sancties te kunnen omzeilen. De afgelopen jaren is Schwesig van standpunt veranderd en steunt ze de sancties tegen Rusland.

De AfD wil de sancties tegen Rusland zo snel mogelijk beëindigen en Nord Stream 2 repareren. 'De economische belangen van Duitsland moeten onafhankelijk van het politieke systeem van het leverland worden gewaarborgd', staat in het verkiezingsprogramma van de AfD in Mecklenburg-Voorpommeren. Juist in Oost-

Duitsland, waar de banden met Rusland tot het begin van de oorlog in Oekraïne economisch van groot belang waren, spreken de pro-Russische standpunten van de AfD een deel van de kiezers nog steeds aan. Voor de meeste AfD-stemmers in Mecklenburg-Voorpommeren waren de thema's migratie en veiligheid de belangrijkste reden om voor de partij te kiezen. Maar 34 procent zei ook: 'Ik vind het goed dat de AfD goede contacten met Rusland onderhoudt'.

SPD

Bijna de helft van de SPD-aanhang in Mecklenburg-Voorpommeren zegt op de partij te hebben gestemd vanwege Schwesig. Dat zij openlijk kritiek uitte op de hervormingen van de bondsregering - waar haar eigen partij onderdeel van uitmaakt - waardeerde bijna driekwart van de kiezers.

De landelijke SPD-voorzitters, minister van Financiën Lars Klingbeil en zijn collega op Werkgelegenheid Bärbel Bas, zijn impopulair bij de achterban. Er is veel kritiek op het harde hervormingsbeleid van de bondsregering waar de SPD mee heeft ingestemd. Na de voor de SPD slecht verlopen verkiezingen in Baden-Württemberg en Rijnland-Palts in het voorjaar werd er druk op Klingbeil en Bas uitgeoefend om het partijvoorzitterschap neer te leggen.

Met haar populariteit heeft Schwesig zich nu in de kijker gespeeld. 'De SPD heeft een nieuw machtscentrum en dat heet Schwesig', kopte Tagesschau maandag na de verkiezingen in Mecklenburg-Voorpommeren. De partij wil weer een duidelijk sociaaldemocratisch profiel, citeert de nieuwssite uit een SPD-rapport over de partijstrategie. Duitse media verwachten dat Schwesig voorlopig minister-president in haar deelstaat blijft. Maar, zo schrijft Tagesschau, als ze wil kan ze bij de volgende Bondsdagverkiezingen lijsttrekker van de SPD zijn.

CDU

De christendemocratische CDU in Mecklenburg-Voorpommeren haalde een historisch slecht resultaat en bleef zelfs onder de kiesdrempel. Dat is in de naoorlogse Duitse geschiedenis niet eerder voorgekomen. De afdeling in Mecklenburg-Voorpommeren had last van de impopulariteit van CDU-kandelier Friedrich Merz. Maar het slechte resultaat is ook veroorzaakt doordat een kwart van de CDU-aanhang strategisch heeft gestemd: op de SPD, blijkt uit de analyse van het stemgedrag. Deze kiezers hoopten daarmee dat de SPD groter zou worden dan de AfD.

Na de grote nederlaag legde CDU-lijsttrekker en -deelstaatvoorzitter Daniel Peters zijn functies neer. CDU-Bondsdaglid Philipp Amthor, die ook staatssecretaris is voor de samenwerking tussen bondsregering en deelstaten, neemt Peters' functie

als voorzitter voorlopig waar. De CDU moet de komende weken de kantoren van de twaalf fractieleden en twintig medewerkers uitruimen.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:
https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/68494/mecklenburg-vorpommern-afd-wint-spd-aan-zet